

OPINIA SEPARATĂ A JUDECĂTORULUI SERGHEI ȚURCAN,
expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea
Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și articolului 67 din Codul
jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Prin Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021 au fost declarate inadmisibile sesizările depuse de Procurorul General al Republicii Moldova, dl Alexandr Stoianoglo și domnii deputați în Parlamentul Republicii Moldova, Vasile Bolea și Vladimir Voronin, privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, a Legii nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și a Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere.

2. Nu susțin această decizie din motivul că, în opinia mea, în sesizările menționate *supra sunt abordate mai multe probleme de natură constituțională* (a se vedea *infra*), **soluționarea căroră era posibilă numai la examinarea în fond a cauzei.**

I. Referitor la procedura de adoptare a legii contestate

3. Susțin soluția din Decizia nr. 149 referitoare la critica autorilor sesizărilor cu privire la lipsa avizării proiectului de lege (a se vedea § 47 din Decizia menționată). În același timp, referitor la procedura de adoptare a legii sub aspectul **termenului oferit deputăților pentru prezentarea propunerilor la conceptul legii pentru prima lectură** constat următoarele.

4. În Decizia nr. 149, cu privire la nerespectarea termenului de cel mult 30 de zile în vederea formulării propunerilor la proiectul de lege pentru examinare în prima lectură, s-a reținut că acesta este reglementat de legislația infraconstituțională (§ 48) și că deputații interesați, inclusiv opoziția parlamentară, au avut posibilitatea să formuleze amendamente (§ 49).

5. Sub acest aspect, în jurisprudența sa recentă, Curtea a reținut că dreptul de a depune amendamente urmărește realizarea aceluiași scop – legiferarea, ca și dreptul la inițiativă legislativă garantat de articolul 73 din Constituție. Astfel, Curtea a statuat că deputații pot depune amendamente la proiecte de legi în baza dreptului lor la inițiativă legislativă (punctul 3 din dispozitiv, §§ 29 și 34 din HCC nr. 28 din 19 noiembrie 2020). **În mod similar, Curtea a reținut că dreptul deputaților de a prezenta propuneri la conceptul proiectului de lege pentru examinare în prima lectură urmărește, de asemenea, scopul legiferării. Prin urmare, acest drept este garantat de articolul 73 din Constituție.** Având în vedere faptul că viciile invocate de autorii sesizărilor au limitat activitatea legislativă a unor deputați, Curtea a reținut că **acestea produc o ingerință în prevederile articolului 73 din Constituție** (HCC nr. 14 din 27 aprilie

2021, § 38). O abordare similară Curtea a avut-o și în Hotărârea nr. 19 din 13 iulie 2021 (§ 29).

6. Cu privire la faptul că autorii sesizărilor nu au indicat expres articolul 73, dar au făcut referire la articolul 74 alin. (3) din Constituție, rețin jurisprudența Curții Constituționale. Sub acest aspect, pentru că este suverană cu privire la competența sa, Curtea a reținut că nu poate fi constrânsă, la examinarea constituționalității unui act normativ, să analizeze dispozițiile criticate doar prin prisma normelor constituționale invocate de către autorii sesizărilor, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile constituționale relevante pentru soluționarea sesizărilor, importante fiind argumentele aduse în acest sens (a se vedea HCC nr. 17 din 23 iunie 2020, § 58; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 39; HCC nr. 27 din 13 noiembrie 2020, § 18; HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 24; HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 36; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, § 42).

7. Astfel, în jurisprudența sa, pentru a vedea dacă viciile în discuție afectează constituționalitatea legii contestate, **Curtea a admis acest capăt al sesizărilor pentru examinare în fond** (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 38; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, § 29).

8. În plus, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolul 73 din Constituție le garantează deputaților prerogativa de a prezenta propuneri și amendamente la proiectul de lege și **acest element poate fi considerat central pentru procedura parlamentară**. Legea fundamentală nu stabilește un termen pentru exercitarea dreptului în discuție. Pentru ca acest drept să fie garantat, parlamentarilor trebuie să li se acorde o perioadă de timp rezonabilă pentru formularea propunerilor și a amendamentelor la proiectele de legi examinate de Parlament (HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 64; HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, § 62).

9. Curtea a recunoscut caracterul relativ al dreptului deputaților de a formula propuneri și amendamente la proiectele de legi, menționând că Parlamentul poate stabili condiții de admisibilitate a amendamentelor (*e.g.*, termenul depunerii acestora, forma depunerii amendamentelor etc.), care i-ar permite să evite tergiversarea adoptării proiectelor de lege (a se vedea HCC nr. 28 din 19 noiembrie 2020, § 40). Astfel, **Parlamentul poate limita prerogativa deputaților de a formula propuneri și amendamente la proiectele de legi în baza principiului autonomiei parlamentare**. Curtea a reiterat că Parlamentul poate stabili termene pentru depunerea amendamentelor. **Termenele în discuție trebuie să fie rezonabile, pentru a le permite deputaților să analizeze conținutul proiectului de lege și să formuleze amendamente**. În acest sens, este **important** ca, în cazul instituirii unor limitări, **Parlamentul să asigure un echilibru corect între cele două interese aflate în conflict** (HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 65, 67).

10. În această cauză, pe 10 august 2021, la Secretariatul Parlamentului a fost înregistrat proiectul de lege nr. 181 pentru modificarea Legii nr. 3 din 2016 cu privire la Procuratură. Pe 12 august 2021, proiectul de lege a fost examinat în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități. Pe 13 august 2021, Parlamentul a adoptat în prima lectură proiectul de lege menționat. Pe 24 august 2021, proiectul de lege nr. 181 a

fost votat în a doua lectură (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, §§ 5-7). Astfel, **deputații au avut la dispoziție trei zile pentru a prezenta propuneri la conceptul legii pentru prima lectură**. Referitor la faptul că deputații interesați au avut posibilitatea să formuleze amendamente și că opoziția parlamentară a formulat mai multe amendamente la proiectul de lege care au fost dezbătute în Parlament (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, § 49), notez că toate amendamentele au fost prezentate de deputați după adoptarea proiectului în prima lectură pe 13 septembrie 2021 (un amendament a fost înaintat pe 16 septembrie, unul pe 19 septembrie, unul pe 20 septembrie și trei amendamente pe 23 septembrie 2021¹).

11. Prin urmare, **acest capăt al sesizărilor trebuia declarat admisibil și la examinarea cauzei în fond, Curtea trebuia să verifice dacă la adoptarea Legii contestate Parlamentul a asigurat un echilibru corect între dreptul deputaților de a formula propuneri la conceptul legii pentru prima lectură și principiul autonomiei parlamentare** (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 66-68).

II. Referitor la procedura de evaluare a performanțelor Procurorului General

12. În jurisprudența sa, făcând referire și la opiniile Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept a Consiliului European („Comisiei de la Veneția”), Curtea a notat că Constituția Republicii Moldova nu reglementează în detaliu organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Procurorilor. Acest fapt presupune că Legea cu privire la Procuratură poate include, în principiu, alte organisme, comitete sau comisii, care contribuie la activitatea Consiliului Superior al Procurorilor sau cărora Consiliul le poate delega o parte din competențele sale. Un asemenea organism specializat poate fi constituțional, dacă nu uzurpează competența substanțială de luare a deciziilor de către Consiliul Superior al Procurorilor. Dacă un organism extern ar fi avut un rol consultativ, acesta nu ar fi interferat substanțial în mandatul constituțional al Consiliului Superior al Procurorilor. Cu privire la procesul/procedura de demitere a Procurorului General din funcție, chestiunea „diluării” competențelor constituționale ale Consiliului Superior al Procurorilor se arată relevantă aici, fiind aplicabile, deopotrivă, în mare parte, aceleași principii pentru analiza constituționalității acestei proceduri (a se vedea HCC nr. 13 din 21 mai 2020, § 80; DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, § 55).

13. În acest context, consider că, sub aspect constituțional, este importantă **motivarea necesității instituirii unui asemenea structuri, precum și componența și competența acesteia**.

14. În Nota informativă la proiectul de lege se menționează că „prin modificările propuse se urmărește introducerea unui mecanism de evaluare a performanțelor Procurorului General și dispunerea revocării acestuia din funcție în cazul în care se constată calificativul

¹<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5572/language/ro-RO/Default.aspx>

„eșuat” urmare a efectuării evaluării performanțelor. Respectiv, în scopul aprecierii activității, nivelului de cunoștințe și aptitudinilor profesionale, a corespunderii cu funcția deținută, precum și pentru stimularea perfecționării abilităților profesionale și sporirea eficienței activității, **performanțele Procurorului General se evaluează de către comisia de evaluare**”.

15. Din prevederile contestate reiese că Comisia de evaluare ar putea fi constituită **doar din trei membri** și ar putea activa având în componență **doar doi membri** din cei **cinci prevăzuți** de legea contestată. Astfel, conform articolului 31¹ alin. (3) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură „Faptul că nu au fost înaintate propuneri pentru componența comisiei nu împiedică **constituirea** acesteia **dacă au fost propuși membri din partea a cel puțin 3 subiecți**. Lucrările comisiei **sunt deliberative** dacă la ele **participă majoritatea membrilor indicați în actul de constituire**”.

16. În acest context, trebuie luat în considerație faptul că, conform normelor contestate, câte un membru al comisiei de evaluare este desemnat de entități politice – Președintele Republicii și Ministerul Justiției. Evaluarea performanțelor Procurorului General poate fi inițiată și la sesizarea Președintelui Republicii, evaluarea fiind declanșată în mod automat, fără participarea Consiliului Superior al Procurorilor. În plus, periodicitatea evaluării poate fi eventual o dată pe an (a se vedea articolul 31¹ alineatele (2) și (3) din Legea cu privire la Procuratură). Remarc că aceste prevederi se aplică, *mutatis mutandis*, **și în cazul răspunderii disciplinare a Procurorului General** (a se vedea articolul 52¹ alineatele (3) și (4) din Legea cu privire la Procuratură).

17. Consider că subiectul referitor la faptul **dacă un asemenea mecanism este în măsură să influențeze sau nu mandatul constituțional al Procurorului General, garantat de articolul 125 din Constituție, trebuia examinat în fond**.

18. Referitor la **criteriile de evaluare a performanțelor Procurorului General**, rețin faptul că conform prevederilor articolului 125 alin. (2) din Constituție, Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, **în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente**.

19. Reieșind din faptul că Procurorul General exercită un mandat constituțional, temeiurile încetării acestui mandat, îndeosebi referitoare la demitere, trebuie să fie expres prevăzute în lege într-o manieră clară, obiectivă și exhaustivă. Respectarea cerinței constituționale „pentru motive obiective” presupune că criteriile de evaluare trebuie să fie specifice, măsurabile, relevante, precum și corelate cu atribuțiile Procurorului General prevăzute de legislație. Prin urmare, consider că, în virtutea prevederilor constituționale, criteriile de evaluare a Procurorului General ar trebuie în mod explicit fixate în lege. Reieșind și din posibilele consecințe ale unei asemenea evaluări a performanțelor (eliberarea din funcție), stabilirea prin lege a criteriilor de evaluare ar fi o garanție legală în vederea protecției mandatului constituțional al Procurorului General.

20. În Nota informativă la proiectul de lege se afirmă că mecanismul propus este bine punctat, stabilind criteriile pentru evaluare. În același timp, conform prevederilor contestate, procedura de evaluare se efectuează în baza unui regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor, acest regulament stabilind și criteriile de evaluare (a se vedea articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură).

21. În Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021 se notează că acest aspect nu prezintă o problemă de constituționalitate, deoarece, cu excepția cazurilor în care Constituția reclamă în mod expres ca un domeniu să fie reglementat prin lege (în sens restrâns), Curtea interpretează conceptele „prevăzut de lege” sau „în condițiile legii” astfel cum acestea sunt interpretate de Curtea Europeană, prevederile legale naționale incluzând nu doar legile, ci și anumite reglementări interne bazate pe lege (a se vedea §§ 64-66 din Decizia menționată).

22. În acest context, rețin faptul că din conținutul articolului 125 alin. (2) din Constituție este clar că prin sintagma „în condițiile legii” se are în vedere **legea, ca act normativ adoptat de Parlament în calitate de unică autoritate legislativă a statului**. Remarc faptul că în Constituție sintagma „în condițiile legii” este utilizată de multiple ori. Spre exemplu, în: articolul 25 alin. (4), referitor la contestarea legalității și prelungirea mandatului de arest până la 12 luni; articolul 29 alin. (3), referitor la efectuarea perchezițiilor; articolul 38 alin. (3), referitor la dreptul de a fi ales; articolul 46 alin. (4), referitor la confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții; articolul 81 alin. (3), referitor la competența Curții Supreme de Justiție de a judeca Președintele Republicii; articolul 87 alin. (4), referitor la competența Președintelui Republicii de a lua măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice; articolul 113 alin. (2), referitor la alegerea și funcționarea consiliului raional, etc. Este indubitabil că Constituția reclamă în mod expres ca aceste domenii să fie reglementate prin lege adoptată de Parlament.

23. Astfel, reieșind din cele menționate, consider că subiectul referitor la faptul **dacă delegarea competenței de a stabili criteriile de evaluare a performanțelor Procurorului General către Consiliului Superior al Procurorilor îndeplinește condiția constituțională „în condițiile legii, pentru motive obiective” trebuia examinat în fond**.

24. În baza celor menționate *supra* (§§ 13-23), consider că era necesar ca **acest capăt al sesizărilor să fie declarat admisibil și ca subiectul respectiv să fie examinat în fond pentru a determina dacă procedura evaluării performanțelor Procurorului General în complex, în modul în care este reglementată în Legea contestată, afectează sau nu mandatul constituțional al Procurorului General**.

III. Referitor la suspendarea de drept a Procurorului General

25. În conformitate cu prevederile contestate (articolul 55¹ din Lege), mandatul Procurorului General în privința căruia a fost pornită urmărirea penală se suspendă de drept pe perioada urmăririi penale. În

Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021, s-a admis că, în lipsa suspendării din funcție a Procurorului General, procurorul desemnat pentru a desfășura urmărirea penală în privința acestuia ar putea să nu dispună de o autonomie suficientă la luarea deciziilor, pe parcursul anchetei. S-a considerat că suspendarea *ope legis* a mandatului Procurorului General în cazul pornirii urmăririi penale împotriva sa **interferează**, la modul abstract, **de o manieră proporțională cu articolele 20, 26 și 125¹ din Constituție**. Menținerea în funcție a Procurorului General în cazul inițierii unei cauze penale împotriva sa ar putea să lipsească, **în unele cazuri**, ancheta de efectivitate (a se vedea §§ 72-73 din Decizia menționată).

26. Prin urmare, rețin că în Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021 practic s-a admis incidența articolelor 20, 26 și 125¹ din Constituție în cazul suspendării de drept a Procurorului General pe perioada urmăririi penale. În același timp, s-a admis că, în unele cazuri, menținerea în funcție a Procurorului General ar putea să lipsească ancheta de efectivitate și s-a considerat că o asemenea suspendare interferează, la modul abstract, de o manieră proporțională cu articolele 20, 26 și 125¹ din Constituție.

27. În acest context, menționez că, conform jurisprudenței sale, la etapa examinării admisibilității sesizării Curtea decide doar în privința incidenței prevederilor constituționale (a se vedea, spre exemplu, HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, §§ 53-54). În același timp, testul proporționalității este efectuat de Curte la examinarea cauzei în fond (a se vedea HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, §§ 66-101).

28. Prin urmare, în ceea ce privește capătul sesizării referitor la **suspendarea de drept a Procurorului General pe perioada urmăririi penale trebuia declarat admisibil**, iar **testul proporționalității**, inclusiv a verificării existenței unor **măsuri mai puțin intruzive**, trebuia **efectuat la etapa examinării în fond a cauzei**.

IV. Referitor la încetarea mandatelor adjuncților Procurorului General

29. Cu titlu preliminar, rețin faptul că **atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori** (articolul 124 alin. (2) din Constituție). Consiliul Superior al Procurorilor este **garantul independenței și imparțialității procurorilor** (articolul 125¹ alin. (1) din Constituție). Numirea, transferarea, promovarea și **demiterea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor** (articolul 125 alin. (3) din Constituție).

30. Articolul 18 alin. (4) din Legea cu privire la Procuratură prevede că mandatul adjuncțiilor Procurorului General se încheie odată cu mandatul Procurorului General, însă aceștia continuă să-și exercite atribuțiile până la numirea adjuncțiilor noului Procuror General, cu excepția cazului în care mandatul Procurorului General încetează prin eliberare din funcție ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare ori a cazului în care Procurorul General este suspendat din funcție în legătură cu pornirea urmăririi penale în privința sa.

31. Referitor la **încetarea mandatelor adjuncților Procurorului General în cazul în care Procurorul General este suspendat din funcție în legătură cu pornirea urmăririi penale** în privința sa, în Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021 se menționează că adjuncții Procurorului General sunt numiți de acesta, fără concurs, pe baza încrederii personale și împreună cu Procurorul General, aceștia sunt conducători ai Procuraturii. Astfel, s-a admis că menținerea în funcție a adjuncților Procurorului General în cazul în care este inițiată o cauză penală în privința Procurorului General ar putea periclita bunul mers al anchetei (a se vedea § 76 din Decizia menționată).

32. În acest context, necesită a fi elucidate două circumstanțe. În primul rând, conform prevederilor contestate, mandatul adjuncțiilor Procurorului General **se încheie odată cu mandatul Procurorului General**. În același timp, **suspendarea din funcție** a Procurorului General în legătură cu pornirea urmăririi penale **nu presupune**, în conformitate cu principiul prezumției nevinovăției garantat de articolul 21 din Constituție, **încheierea mandatului acestuia**. Prin urmare, există o incoerență în articolul 18 alin. (4) din Legea cu privire la Procuratură. Altfel spus, în cazul suspendării din funcție a Procurorului General în legătură cu pornirea urmăririi penale **nu poate înceta mandatul adjuncțiilor Procurorului General**, din motiv **că nu s-a încheiat mandatul Procurorului General**.

33. În al doilea rând, referitor la situația în care norma contestată se interpretează în modul că mandatele adjuncțiilor Procurorului General încetează în cazul în care Procurorul General este suspendat din funcție în legătură cu pornirea urmăririi penale (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, § 76), rețin următoarele.

34. În Decizia menționată *supra* s-a admis că menținerea în funcție a adjuncțiilor Procurorului General în cazul în care este inițiată o cauză penală în privința Procurorului General ar putea periclita bunul mers al anchetei. Prin urmare, s-a admis existența unui scop legitim care ar justifica încetarea mandatelor adjuncțiilor Procurorului General, analiză care, conform jurisprudenței Curții, se face la examinarea în fond a cauzei, urmată de testul proporționalității, inclusiv a verificării existenței unor măsuri mai puțin intruzive (a se vedea § 27 *supra*).

35. În același timp, în ceea ce privește subiectele care pot declanșa procesul de evaluare a Procurorului General, în Decizie a fost reținută prezumția bunei-credințe a acestora - în activitatea lor, exponenții puterii publice trebuie să respecte principiul comportamentului loial al autorităților publice care reclamă îndeplinirea cu bună-credință a competențelor de care dispun, precum și respectarea drepturilor garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021, § 59). Același principiu nu a fost aplicat în cazul adjuncțiilor Procurorului General.

36. Mai mult, rețin faptul că **toți procurorii**, inclusiv adjuncții Procurorului General, **depun jurământ** (a se vedea art. 27 din Legea cu privire la Procuratură). În conformitate cu prevederile articolului 56 alin. (2) din Constituție, cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice

răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurământul cerut de ea.

37. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că rațiunea normei constituționale menționate *supra* rezidă în faptul că funcțiile respective presupun, în cadrul îndeplinirii lor, drepturi și obligații ale puterii, care, după caz, se aduc la îndeplinire prin forța de constrângere a statului. Pentru categoriile respective de cetățeni, **îndeplinirea obligațiilor ce le revin în cadrul autorităților publice din care fac parte trebuie să fie făcută cu credință, devotament sacru și prezumat *a priori*.** Curtea a subliniat că **depunerea jurământului nu este o simplă formalitate** și că încălcarea îndatoririi constituționale și legale **atrage după sine răspunderea juridică** (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 3 din 31 ianuarie 2017, §§ 62-64).

38. Raționamentele prezentate mai sus (§§ 34-37) sunt aplicabile și în situațiile încetării mandatelor adjuncților Procurorului General în cazul eliberării din funcție a Procurorului General ca urmare a evaluării performanțelor sau a aplicării sancțiunii disciplinare.

39. Prin urmare, în temeiul celor menționate *supra*, consider că acest capăt al sesizărilor referitor la **încetarea mandatelor adjuncților Procurorului General trebuia declarat admisibil și examinat în fond.**

V. Referitor la componența Consiliului Superior al Procurorilor

40. În conformitate cu prevederile articolului 125¹ alineatele (2) și (4) din Constituție, Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condițiile legii; modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabilește prin lege. Astfel, **marja de discreție a Parlamentului în domeniul stabilirii componenței Consiliului Superior al Procurorilor este destul de largă.**

41. În același timp, această marjă de discreție **nu este una absolută și nu poate depăși alte norme constituționale**, cum ar fi, spre exemplu, prevederea din articolul 125¹ alineatul (1) – „Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor”. Prin urmare, modificarea componenței și modului de constituire a Consiliului Superior al Procurorilor **nu trebuie să știrbească din independența acestei autorități publice de rang constituțional** și nu trebuie să plaseze eventual Consiliul sub influență sau sub control politic. Drept consecință, **orice intervenție legislativă în componența Consiliului Superior al Procurorilor trebuie să fie justificată și profund argumentată.**

42. În conformitate cu prevederile legii contestate, Procurorul General, procurorul-șef al Procuraturii UTA Găgăuzia și președintele Uniunii Avocaților au fost excluși ca membri de drept din componența Consiliului Superior al Procurorilor. În același timp, în componența Consiliului au rămas de drept ministrul justiției (inclusiv interimar), președintele Consiliului Superior al Magistraturii (inclusiv interimar) și Avocatul Poporului, membri, excluderea cărora a fost sugerată de organisme internaționale și experți internaționali (a se vedea, spre

exemplu, Documentul tehnic din februarie 2021 „Revizuirea componenței și funcționalității Consiliului Superior al Procurorilor din Republica Moldova”, elaborat de experții Consiliului European dl James Hamilton și Mjriana Visentin în cadrul proiectului „Acțiune împotriva corupției în Republica Moldova”²).

43. În acest context, consider că acest capăt al sesizării referitor la **modificarea componenței Consiliului Superior al Procurorilor trebuia declarat admisibil și examinat în fond** sub aspectul dacă această modificare se încadrează în marja de discreție a Parlamentului și afectează sau nu independența Consiliului.

VI. Referitor la Decretul Președintelui Republicii nr. 147-IX din 6 septembrie 2021

44. Cu titlu preliminar rețin că, în conformitate cu prevederile articolului 125¹ alineatele (1) și (2) din Constituție, Consiliul Superior al Procurorilor este **garantul independenței și imparțialității procurorilor. Consiliul Superior al Procurorilor este constituit**, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelurile și **din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile.**

45. În cauza examinată, prin Decizia nr. 144 din 24 septembrie 2021, Curtea a suspendat acțiunea Decretul Președintelui Republicii nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere și a reținut că potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, ea exercită controlul constituționalității decretelor Președintelui Republicii Moldova referitoare la o autoritate de rang constituțional, în cazul în care criticile se raportează la prevederi constituționale și este demonstrată incidența acestora (a se vedea § 8 din Decizia menționată).

46. În același timp, în Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021 se notează că problema pe care o ridică autorul sesizării cu privire la Decretul Președintelui Republicii nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 ține de interpretarea și de aplicarea legii și că le revine instanțelor de drept comun să aplice normele generale de interpretare a legilor pentru a stabili legalitatea decretului contestat (a se vedea §§ 90-91 din Decizia menționată).

47. Consider că soluția din Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021 cu privire la Decretul Președintelui Republicii nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 **crează incertitudine** în ceea ce privește **autoritatea competentă de a examina constituționalitatea/legalitatea decretelor Președintelui Republicii referitoare la o autoritate de rang constituțional.**

48. Rețin faptul că potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea exercită controlul constituționalității hotărârilor Parlamentului și a decretelor Președintelui Republicii Moldova. În jurisprudența sa, Curtea a observat că Codul administrativ oferă,

² <https://rm.coe.int/eccd-mld-tp1-scp-composition-and-operation-ro/1680a2b15c>

actualmente, remedii juridice de drept administrativ funcționarilor de rang infraconstituțional destituiți din funcție printr-o hotărâre a Parlamentului care reprezintă un act administrativ cu caracter individual. Curtea a subliniat că această circumstanță nu presupune lipsa de competență a Curții în cazul în care sunt contestate hotărâri ale Parlamentului sau decrete ale Președintelui Republicii Moldova referitoare la funcții de demnitate publică de rang constituțional (*i.e.*, care sunt prevăzute expres în Constituție sau care au un rol fundamental pentru ordinea juridică constituțională) (a se vedea HCC nr. 13 din 21 martie 2020, §§ 36-37).

49. Astfel, din jurisprudența Curții reiese că verificarea constituționalității Decretului Președintelui Republicii nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 ține de competența Curții Constituționale, deoarece membrii Consiliului Superior al Procurorilor dețin, potrivit articolului 125¹ alin. (2) din Constituție, funcții de demnitate publică de rang constituțional (*i.e.*, care sunt prevăzute expres în Constituție sau care au un rol fundamental pentru ordinea juridică constituțională) (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 17 din 10 iunie 2021, § 20, în care Curtea și-a reținut competența de a examina constituționalitatea unei hotărâri a Parlamentului cu caracter individual, prin care au fost numiți în funcția de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii patru profesori titulari).

50. Prin urmare, în temeiul celor remarcate mai sus, consider că capătul sesizării referitor la **controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 trebuia declarat admisibil și examinat în fond în vederea verificării corespunderii acestuia cu prevederilor articolului 125¹ din Constituție.**

Concluzie

51. În baza celor menționate *supra*, consider că **sesizările depuse** de Procurorul General al Republicii Moldova, dl Alexandr Stoianoglo și domnii deputați în Parlamentul Republicii Moldova, Vasile Bolea și Vladimir Voronin, privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, a Legii nr. 102 din 24 august 2021 pentru modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și a Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 147-IX din 6 septembrie 2021 privind încetarea de drept a mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor al domnului Dumitru Pulbere, **trebuiau declarate admisibile și examinate în fond.**

Judecător al Curții Constituționale

Serghei ȚURCAN

30 septembrie 2021